

İYİ UYGULAMA REHBERİ**Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:****İSEDES RAPORUNA İLİŞKİN REHBER****BİRİNCİ KISIM****Genel İlkeler**

1. Bu rehber, 11.07.2014 tarih ve 29057 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri ve İçsel Sermaye Yeterliliği Değerlendirme Süreci Hakkında Yönetmelik (İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği)’in “İSEDES Raporu” başlıklı 56’ncı maddesi çerçevesinde bankalardan beklenen iyi uygulamaları açıklamak, raporun içeriği ve şekli hakkında bankaları bilgilendirmek ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (Kurum) tarafından yapılacak denetimlerde dikkate alınacak asgari hususları bankalara iletmek amacıyla düzenlenmiştir.
2. Rehber, 19.10.2005 tarih ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun 93, 95 ve 96’ncı maddeleri ile 10.03.2007 tarih ve 26458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kurum Tarafından Yapılacak Denetime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İyi uygulama rehberleri” başlıklı 7/A maddesi ile İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği’nin 56’ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.
3. İSEDES Raporu, tüm bankalar tarafından konsolide ve konsolide olmayan bazda iki ayrı rapor olarak ve her yılın sonu itibarıyla düzenlenir. Bankaların İSEDES raporlarını konsolide bazda hazırlamaları esastır. Bununla birlikte, konsolide olmayan bazda hazırlanacak raporun sadece tablolardan oluşması mümkündür. Bu kapsamda hazırlanacak konsolide olmayan İSEDES raporlarında yer alan tabloların, konsolide bazda hazırlanmış olan raporlardaki tabloların solo bazdaki karşılıkları olacak şekilde oluşturulması beklenmektedir. Konsolide İSEDES Raporu kapsamında ana ve bağlı ortaklıklara ilişkin portföy ve pozisyonların konsolidasyonuna ilişkin süreç ve varsayımların yazılı hale getirilmesi, hazırlanan konsolide raporlarda konsolidasyon kapsamının belirlenmesi ve konsolidasyona tabi tutulan ortaklıkların belirlenmesinde kullanılan temel kriterlerin açıklanması beklenmektedir.
4. İSEDES Raporu’nda kullanılan verilerin doğruluğu, sistem ve süreçlerin yeterliliği ile veri, sistem ve süreçlerin doğru bilgi ve analize imkân verip vermediği hususu İç Denetim Birimi ve/veya gerekli görülmesi durumunda “Bağımsız Denetim Kuruluşlarınca Gerçekleştirilecek Banka Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçlerinin Denetimi Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde yetkilendirilen bağımsız denetim şirketlerinden birisi tarafından incelenir ve inceleme sonuçları rapora bağlanır. Düzenleyenler tarafından imzalanan rapor; veri, sistem ve süreçlerde elde edilen sonuçları önemli derecede etkileyecek herhangi bir zafiyet bulunmadığını açıkça ve koşulsuz teyit etmeli (makul güvence sağlamalı) veya bu nitelikte bir zafiyet tespit edilmişse zafiyeti ve İSEDES Raporu’nun sonuçları üzerindeki olası etkilerini net bir şekilde belirtmelidir.
5. Buna ilaveten içsel sermaye yeterliliği oranı hesaplaması kapsamında risk ölçümünde kullanılan model ve/veya metotların validasyonu, banka içerisinde söz konusu model ve/veya metotları geliştiren ve uygulayan birimlerden bağımsızlığı sağlanmış bir ekip tarafından

ve/veya konusunda uzman muteber banka dışı bir kuruluş tarafından gerçekleştirilerek ayrı bir rapora bağlanır. Söz konusu raporda, İSEDES Raporu'nda kullanılan model ve metotların kısıtları ile varsayımların gerçekçiliği de sorgulanır.

6. 4'üncü madde çerçevesinde gerçekleştirilecek veri, sistem ve süreçlere ilişkin inceleme 5'inci madde çerçevesinde yapılacak içsel model validasyon sürecini de kapsar. Söz konusu incelemeyi yapacak olan iç denetim ekibinin bağımsızlığının sağlanmasını teminen model geliştiren ve uygulayan birimlerin yanında içsel model validasyonu yapan ekiple bir etkileşim içerisinde bulunmaması sağlanır.
7. 4 ve 5'inci maddeler çerçevesinde hazırlanacak raporların sağladığı güvence sonrasında İSEDES Raporu, Yönetim Kurulu tarafından müzakere edilir, nihai şekli verilerek onaylanır. Yönetim Kurulu'nun, sağlanan güvencenin kalitesi ve düzeyini gözetme yükümlülüğü bulunmaktadır.
8. İSEDES Raporu, İç Denetim Birimi veya bağımsız denetçi tarafından düzenlenen inceleme raporu, validasyon raporu ile Yönetim Kurulu'nun müzakere zaptı takip eden yılın Mart ayı sonuna kadar Kurum'a gönderilir. Ayrıca aynı yazı ekinde söz konusu raporlar MS Word formatında ve SHA512 Hash kodu üretmek suretiyle de Kurum'a iletilir. Üretilen kod üst yazıda ayrıca belirtilmelidir. Rapor içerisindeki analizlere dayanak teşkil eden Banka içi düzenlemeler, çalışma kâğıtları ile metot ve modellere ilişkin teknik dokümanlar söz konusu tarihe kadar Kurum'un incelemesine hazır hale getirilir.
9. İSEDES Raporu, ölçülülük ilkesi çerçevesinde Ek'te belirtilen şekli ve içeriği karşılayacak şekilde eksiksiz hazırlanır. Ölçülülük ilkesi; kullanılan model ve/veya metotların karmaşıklığı ve bunların içerisinde nicel unsurların ağırlığıyla ilgilidir. Bu kapsamda Ek'te belirtilen içeriğe ilişkin unsurların tüm bankalarca karşılanması beklenmektedir. Rehber'de tahdidi olarak sayılan başlıklara ve numaralandırmaya riayet edilmesi esastır. Bununla birlikte banka tarafından ilave olarak belirtmek istenen bir husus bulunuyorsa ilgili hususun mevcut başlıklardan uygun olanının altında verilmesi gerekmektedir. Aksi durum, tespiti halinde Kurum'un İSEDES raporuyla ilgili inceleme ve değerlendirmesinde önemli bir şekil eksikliği olarak dikkate alınacaktır.
10. İSEDES Raporu ile bankanın yapmış olduğu risk değerlendirmesi ve hesapladığı içsel sermaye ve likidite yeterliliği tutar ve/veya oranları; Kurum tarafından yapılan denetimler ve değerlendirmeler neticesinde kabul edilecek veya eksik ve/veya yanlış bulunması halinde düzeltilmek suretiyle yeni bir içsel sermaye gereksinimi oranı belirlenecek, Kurum tarafından bir geri bildirimde bulunulmadığı sürece geçerliliğini koruyacaktır. Ayrıca İSEDES raporu, bankanın kurumsal yönetimi, risk yönetimi ve sermaye yeterliliğiyle ilgili Kurum tarafından yapılacak incelemelerin ve alınacak kararların önemli bir girdisini teşkil edecektir. Dolayısıyla İSEDES raporlarında anlatımın özlü, yapılan tespit ve değerlendirmelerin somut (mümkün olduğunca sayısal bir sonuçla ilişkilendirilmiş) ve dayanaklı, kullanılan verilerin teyit edilebilir nitelikte olması gerekmektedir.
11. İSEDES Raporu'nun giriş kısmında; İçindekiler, Tablo Listesi, Şekil Listesi ve Kısaltmalar Listesi verilmesi gerekmektedir.

EK- İSEDES RAPORUNUN ŞEKLİ VE İÇERİĞİ

[...] BANKASI A.Ş. [...] TARİHLİ İSEDES RAPORU

([...] tarih ve [...] sayılı Yönetim Kurulu kararıdır)

[KAPAK SAYFASI]

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Yönetici özeti, asgari olarak aşağıda belirtilen hususlardan oluşmalıdır.

- Bankanın önemli finansal rakamları, ortaklık yapısı, bütçe ve stratejik planı,
- Bankanın İSEDES yaklaşımı (maruz kaldığı risklere ilişkin özet değerlendirme ve kullandığı ölçüm metotları)
- Stres testleri ve senaryo analizleri (risk bazında veya tümel stres testlerinin sonuçları hakkında özet bilgiler),
- Bankanın risk iştahı çerçevesi,
- Bankanın içsel sermaye hesaplama sonuçları ve değerlendirmesi,
- Banka'nın likidite planlamasına ilişkin hususlar,
- Banka nezdinde veya çevresel koşullarda gerçekleşen önemli olaylar (İSEDES'e ve/veya genel olarak bankanın risk yönetimine etki eden).

2. GENEL DEĞERLENDİRME VE BEKLENTİLER

Bu bölümde ilgili alt başlıklar altında bankanın değerlendirme ve beklentilerine yer verilir.

a) Makro Ekonomik Değerlendirmeler ve Beklentiler (Dünya ve Türkiye): Bu bölümde geçmiş yıla ilişkin dünyada ve ülkemizde yaşanan makro ekonomik olay ve gelişmelere ilişkin değerlendirmelere ve gelecek yıllara ilişkin beklentilere yer verilir.

b) Türk Bankacılık Sektörüne İlişkin Değerlendirmeler: Bu bölümde sektörün geçmiş yılına ilişkin değerlendirmeler yapılarak geçmiş yılda yaşanan ve sektörü etkileyen önemli olay ve gelişmelere yer verilir ve bankanın sektörün gelecek yılına ilişkin beklentilerinden bahsedilir. Bu bölümde ayrıca sektörü etkileyebilecek olay, gelişmeler ve eğilimlerden bahsedilir.

3. İSEDES'İN KURUMSAL ÇERÇEVESİ (SÜREÇ BEYANI)

3.1. Süreç Beyanı

Banka tarafından İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği'nin 47'nci maddesinin 1'inci fıkrasının (a) bendi uyarınca İSEDES iş süreci Yönetim Kurulu onaylı bağımsız bir doküman haline getirilir. Söz konusu iç düzenlemenin özet haline ve dönem içerisinde gerçekleştirilen değişikliklere gerekçeli olarak bu başlıkta yer verilir.

İSEDES'e ilişkin bankanın hazırlayacağı iş süreci dokümanında, bankanın sermaye ve likidite yeterliliği değerlendirme süreci detaylı olarak ve gereken durumlarda şemalarla anlatılır. Söz konusu dokümanın amacı; Kurum'a ve Yönetim Kurulu üyelerine bankanın İSEDES mimarisini kavramak üzere yol göstermesi, İSEDES'i oluşturan unsurların birbiriyle ilişkisini ve işleyişini haritalamasıdır.

İSEDES iş süreci dokümanı, İSEDES'in banka içerisindeki işleyişi hakkında bilgi içermelidir ve asgari olarak aşağıda belirtilen hususlardan oluşmalıdır.

1. Politika ve prosedürlere de atıf yapılmak suretiyle bankanın risk iştahı yapısı ve risk yönetim yapısının ortaya konulması (güncel risk iştahının nasıl şekillendiği; bütçe, strateji, iş planları ile risk ve sermaye yönetimi süreçlerine nasıl yansıtıldığı ve nasıl izlendiği net olarak gösterilecektir),
2. İSEDES'in bütüncül bir perspektifle ve konsolide bazda açıklanması,
3. İSEDES'in etkin işlemesi için tesis edilen kontrol faaliyetleri,
4. Risk değerlendirmesi ve faaliyet kollarına/birimlere sermaye tahsis edilmesi süreçlerine ilişkin benimsenen yaklaşımlar ve bu süreçler arasındaki bağlantı.

Bankalar İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği'nin 51'inci maddesi uyarınca asgari yılda bir kez olmak üzere kendisi için uygun olan sıklıkta İSEDES'i gözden geçirmekle yükümlüdürler. Söz konusu gözden geçirme sonuçlarına bu başlık altında yer verilir.

3.2. İSEDES'in Banka İçerisinde Kullanımı (Kullanım Testi)

Sermaye modelleme, senaryo analizleri ve stres testlerini içine alan bir sermaye yönetiminin bankanın ilgili birimlerince ve önemli olarak görülen süreçlerinde (fiyatlamada, mevcut ve gelecekte yapılması planlanan iş ve işlemlerin belirlenmesi gibi), ayrıca bağlı ortaklıklarında içselleştirilmesi beklenmektedir. Bu başlık altında söz konusu birimlerin ve faaliyetlere ilişkin anılan süreçlerin İSEDES'ten ne şekilde etkilendiği detaylı olarak somut bir biçimde belirtilir.

3.3. Kurumsal Yönetim

İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği'nin 51'inci maddesinin 4'üncü fıkrası uyarınca İç Denetim Birimi, bankanın İSEDES'inin İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği hükümlerine uyum düzeyini değerlendirir, değerlendirme sonuçlarını ve uyum seviyesini bu başlık altında belirtir.

İSEDES raporları kapsamında bankaların, yasal düzenlemelerde dönem içi gerçekleşen önemli değişiklikleri, İSEDES ve risk yönetimine etkileri itibarıyla ayrıca değerlendirmeleri gerekmektedir.

3.4. Düzenlemelerin Listesi

Bu başlıkta kurumsal yönetim, her bir risk türünün yönetimi (tanımlama, ölçme, izleme, kontrol ve raporlama), risk yönetimi yapısı kapsamında sermaye ve likidite planlamasında görev ve sorumlulukların tayin edildiği, iş akış ve süreçleriyle politika ve prosedürlerin belirlendiği Banka içi düzenleme, tebliğ, aksiyon planları ve kararların sadece fihristi aşağıdaki unsurları karşılayacak ve incelemeye elverişli (her bir risk türü itibarıyla kategorize edilmiş ve aralarındaki hiyerarşik ya da fonksiyonel bağlantılar gösterilmiş) şekilde sıralanır ve İSEDES Raporunun ekinde verilir. Raporun içerisinde ise dönem içerisinde gerçekleşen düzenleme

değişiklikleri, yürürlüğe giren yeni düzenlemeler ve yürürlükten kaldırılan düzenlemeler hakkında gerekçeli olarak bilgiler verilmek suretiyle bankanın risk yönetimi kapasitesindeki iyileşmeler ve değişen koşullara karşı esnekliği ifade edilir. Söz konusu düzenlemeler sadece İSEDES'i doğrudan etkileyen önemli hususlar olup her türlü düzenleme değişikliğine değinilmesi ve düzenleme metinlerinin rapor ekinde verilmesi beklenmemektedir.

[Düzenlemenin adı ve sayısı-ilk yayımlanma tarihi-versiyon sayısı-son versiyon tarihi-düzenlemeyi hazırlayan ve onaylayan birim/makam-bir cümleyle içeriği (amacı)-fonksiyonu]

4. RİSK İŞTAHI, PROFİLİ VE KAPASİTESİ

Bu başlık altında Bankanın geçmiş yılına ilişkin değerlendirmeler yapılarak geçmiş yılda yaşanan ve bankayı etkileyen önemli olay/gelişmelere yer verilir. Bütçeye ve stratejik plana ilişkin bilgiler, bankanın her bir portföy ve iş kolu bazında hem varlık hem de kaynak tarafı net olarak anlaşılacak şekilde bu bölümde paylaşılır ve gelecek üç yıla ait sayısal hedeflere yer verilir. Özellikle krediler gibi temel ve geniş faaliyet alanları için daha alt segmentte (perakende, kurumsal, ticari, kobi, vb) büyüme hedefleri ve planlar paylaşılmalıdır. Öte yandan finansal hedefler yanında diğer hedeflerin ve muhtemel sermaye kaynaklarının da paylaşılması beklenmektedir. Ayrıca mevcut ve stratejik planın uygulanması neticesinde ulaşılabilecek risk profili ile kapasitesi hakkında bilgi verilmesi beklenmektedir.

Diğer yandan bu kısımda bankanın risk iştahına ilişkin önemli görülen tüm riskleri kapsayan, genel ve olabildiğince somut bir risk iştahı beyanı yer almalıdır. Banka'nın risk iştahının hangi aralıklarla gözden geçirileceği hususuna da bu kısımda değinilmelidir.

Ayrıca risk iştahının belirlenmesi, banka içerisinde üstten alta aktarımı ve takip edilmesini sağlayan politika, prosedür, kontrol ve sistemler, risk limitleri, risk iştahı yapısının uygulanması ve izlenmesine ilişkin rol ve sorumluluklara değinilir.

5. RİSK YÖNETİMİ

Risk yönetiminin ilk aşaması, bankanın maruz kaldığı önemli riskleri tanımlayabilmesidir. Sonraki aşamalarını ise ölçme, kontrol ve azaltma oluşturur. Bu kapsamda banka tarafından "tanımlanan" her bir risk türünün tanımı, ölçülmesi, kontrolü ve risk iştahı için ayrı alt başlıklar açılır ve aşağıdaki içeriğe uygun bilgi verilir. Bankalar kendi risklerini tanımlarken kendi bünyelerinde var olan ya da konsolide ettikleri ortaklıklardan kaynaklı risklerin yanında ana ortaktan ya da ana ortağın sahip olduğu ortaklıklardan doğabilecek riskleri de (örneğin itibar riski) dikkate alırlar. Söz konusu işlem yapılırken riskin tanımı ile ölçme ve yönetim faaliyetleri arasında uyumsuzluk bulunmamasına dikkat edilir. Tanımlanan bir riske ilişkin bileşenlerden ölçme ve yönetim uygulamalarında dikkate alınmayanlar varsa ve bu bileşenlerin önemli risk oluşturmadığı ve bu bileşenlerden kaynaklı sermaye gereksinimine ihtiyaç olmadığı kanaatine varılmış ise, kanıtlayıcı analizlere raporda yer verilmesi suretiyle bu hususun açıklanması beklenmektedir.

5.1. [Risk türü 1]

5.1.1. Riskin tanımı

Tüm bankalar için önem arz eden Birinci Yapısal Blok risklerinin (kredi, piyasa, karşı taraf kredi riski ve operasyonel risk) tanımları mevzuatla yapılmıştır. Banka, İSEDES kapsamında mevzuattaki tanımları kullanmayı tercih ederse söz konusu riskleri ayrıca tanımlamasına gerek yoktur. Ancak söz konusu riskleri ayrıştırarak başka riskler tanımlaması,

bütünleştirerek başka risklerin altında dikkate alması veya farklı bir risk türü sınıflandırmasını tercih etmesi durumunda, yapmış olduğu yeni sınıflandırmaya uygun tanımlara yer vermelidir.

Bankanın, Birinci Yapısal Blok riskleri dışındaki maruz kaldığı riskleri (faiz oranı riski, yoğunlaşma riski, artık risk, iş riski, menkul kıymetleştirme riski, model riski, strateji ve itibar riski veya tanımı yapılacak diğer riskler) tanımlaması ve kendisi için önem arz eden/ etmeyen riskler şeklinde kategorize etmesi gerekir. Banka önem arz etmeyen risklerinin hangi sebeple önem arz etmediğini gerekçelendirmekle yükümlüdür. Bankanın, yaptığı değerlendirmede kendisi için önem arz ettiği sonucuna vardığı riskler için sermaye ayırması esas olup, belirlediği sermaye seviyesini, risk ölçümünün yanısıra riskin yönetimi, kontrolü ve azaltım tedbirleri ışığında ortaya koymalıdır.

5.1.2. Riskin ölçümü

Riskin ölçümü başlığı; ölçüm yöntemi ve ölçüm sonucu olmak üzere iki bölümden meydana gelir. Raporun içerisinde ölçüm sonuçları ve sonuçların yorumlanmasına imkân veren tüm istatistikî değerler (örneğin; tanımlayıcı istatistikler, test sonuçları) ile uzman görüşleri belirtilir. İSEDES kapsamında içsel sermaye gereksinimi belirlemeye esas model, bankanın sonuçlarını strateji ve risk iştahı belirlemede ve diğer karar alma süreçlerinde kullandığı yöntemi ifade etmektedir. Dolayısıyla bu bölümde bankaların karar alma süreçlerine girdi sağlayan yöntemi, yöntemin sonuçlarını, sonuçların riskin yönetimi ve kontrolü süreçlerinde nasıl kullanıldığını açıklamaları beklenmektedir. Raporun ekinde ise ölçüm yöntemiyle ilgili ayrıntılı bilgi verilir ve neden söz konusu yöntemin tercih edildiği açıklanır. Ayrıca kullanılan yöntem yasal sermaye hesaplamalarında kullanılan yöntemden farklı ise; yöntemin genel metodolojisi, varsayımları, yöntemin hangi portföylere uygulandığı konusunda bilgi verilmesi beklenmektedir. Kullanılan yazılım ve modele ilişkin referans kaynak belirtilmiş olsa bile modelin genel çalışma prensipleri konusunda detaylı bilgi verilmesi beklenmektedir. Söz konusu detaylı bilgilere, rapor ekindeki yazılım/model bilgi tablosunda yer verilir. Yöntemle ilgili eklerde verilen bilgi aşağıdaki içeriğe uygun olur.

Ek:[No]

Aşağıda yer alan hususlar tablo şeklinde düzenlenir.

Kullanılan yazılımlarla ilgili:

[Kullanılan yazılım(lar)ın adı- sürümü (versiyonu)-sürüm tarihi- amacı- işleyişi- üretici firmanın/ birimin/ kişinin adı-kaynak kodu bankada mı?-teknik doküman bankada mı?- istenildiğinde dış destek alınmadan revizyon ve değişiklik yapmak mümkün mü? - banka yazılımın algoritması ve hesaplama aşamaları hakkında kapsamlı bir bilgiye sahip midir? - yazılımın fonksiyonlarını kullanan Banka personelinin/birimin adı]

Kullanılan veritabanlarıyla ilgili:

[Yazılımları besleyen veritaban(lar)ı-veritabanları manuel müdahaleye açık mı?-iç veya dış denetimden geçiyor mu?- operasyonel işlemler anlık kayıt oluşturuyor mu?- veritabanları arasında otomatik entegrasyon var mı? - veritabanlarına dayalı risk hesaplamalarında kullanılan bir veri ambarı¹ var mı?]

Kullanılan veri kümesiyle ilgili:

Her bir risk türü itibarıyla kategorize edildikten sonra [verinin adı-tanımı-kaynağı-periyodu-zaman aralığı-veri ayıklama ve tamamlama yöntemi-karakteristik özellikleri (hangi piyasadan, hangi saatte, hangi türde (ortalama, maksimum, minimum vs.), hangi bazda (n/360,

¹ Buna ilişkin bilgilerin “kullanılan yazılımlarla ilgili” tabloda ayrıca verilmesi gerekir.

n/365), hangi faiz türünde (basit/bileşik/sürekli bileşik vs.) gibi) - veri aktarımı ve üretimine ilişkin kontroller yapılıyor mu? – hangi veritabanından alınıyor?]

Kullanılan değişkenlerle ilgili:

[Değişkenin adı-periyodu-zaman aralığı-İlgili verinin üretilme yöntemi (ham veri değilse; örneğin lineer interpolasyon, bootstrapping, fonksiyon gibi) - rastsal veri üretim yöntemi (simulasyon, optimizasyon ve sair aşamalarda)]

Kullanılan varsayım, teknik, model ve metotlarla ilgili:

[Modelin/metodun adı - modelin/metodun anlatıldığı literatürdeki referans kaynaklar/teknik dokümanlar (sadece doğrudan model/metotları aktaran kaynaklar belirtilecektir) - varsayımlar - güven aralığı/elde tutma süresi gibi istatistikî kabuller - veri setinde yapılan düzeltmeler (örneğin kurtosis ayarı) - iç ve/veya dış validasyon çalışması yapıldı mı? - Validasyon yapan firma/kişi/birim adı - Validasyon tarihi - Validasyon sonrası değişiklikler - model/metodun değerlendirmesi (avantajları, zayıflıkları ve limitleri) - model/metodun kalibrasyonu, içsel validasyonu ve geriye dönük testi (back testing) yapıldı mı? - yapıldıysa tarihi, yapan birim/kişi]

Model sonuçlarının test edilmesi

Model sonuçlarının sıhhatine ilişkin yapılan test sonuçları, istatistikî ve nitel değerlendirme

Temel risklerin ölçümüyle ilgili bankaların önünde üç alternatif bulunmaktadır:

1. Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik ve alt düzenlemelerinde açıklanan şekliyle standart yaklaşım,
2. Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik ve alt düzenlemelerinde açıklanan şekliyle içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar,
3. Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Hakkında Yönetmelik ve alt düzenlemelerinde belirtilen yaklaşımlardan bağımsız olarak bankanın kendi risk profiline, risk iştahına ve faaliyetleri, iş ve işlemlerinin hacmi ile karmaşıklığına göre oluşturacağı içsel yaklaşım.

Bunlardan ilk ikisi yasal sermaye yeterliliği hesaplamasında kullanılır. Üçüncü yaklaşım ise İSEDES kapsamında içsel sermaye gereksinimi hesaplamasında dikkate alınır.

İSEDES kapsamında da ilk iki yöntemden birisiyle iktifa edilmesi halinde, söz konusu ölçüm yönteminin bankanın risk profiline ve faaliyet, iş ve işlemlerinin hacmi ile karmaşıklığına göre daha uygun bir yöntem olduğu gösterilmelidir.

Bankanın Birinci Yapısal Blok yöntemlerini kendi ihtiyaçlarına ve risk profiline göre tadil ederek (örneğin katsayıları optimizasyon ve sair bir istatistikî yöntemle veya uzman görüşüyle yeniden belirleyerek ya da değişken ekleyerek/çıkararak) kullanma alternatifini de bulunmaktadır. Bu durumda da söz konusu tadilin nedenleri açıklanmalıdır.

Pay sahibi olunan ortaklıklardan kaynaklanan risklerin bankanın konsolide risk profiline etkisinin de ilgili oldukları risk türlerinin altında verilmesi gerekir. Bu etkinin nasıl hesaplandığı ekte açıklanır.

5.1.3. Riskin yönetimi (kontrolü)

Bu başlık altında bankanın riski yönetme kabiliyeti hakkında bilgi verilir. Ölçülen risk düzeyi ve sermaye gereksinimini; risk yönetimindeki zafiyetten dolayı artırıcı veya kontrollerin etkinliğinden dolayı azaltıcı hususlar varsa bunlar hakkında bir değerlendirme yapılır ve yapılan nitel değerlendirmelerin mümkün olduğunca sayısallaştırılmasına gayret edilir.

Zafiyetin düzeyi ve kontrollerin etkinliği hakkında yapılacak analiz ve değerlendirmelerde İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği hükümleri ve Kurum tarafından yayımlanan her bir risk türüne ilişkin iyi uygulama rehberleri temel değerlendirme ölçütü olarak dikkate alınır.

Yapılacak değerlendirme neticesinde her risk türü bazında bankanın rehberlere uyum düzeyi aşağıda verilen ölçeğe uygun olarak belirlenir. Bankanın “büyük ölçüde uyumlu” veya “kısmen uyumlu” olarak değerlendirilmesi durumunda uyumlu olunamayan hususlar ana hatlarıyla vurgulanır.

1. Tam Uyumlu,
2. Büyük Ölçüde Uyumlu,
3. Kısmen Uyumlu,
4. Uyumsuz.

Bankanın risk yönetim yapısı; “Üç Aşamalı Koruma” içerir:

- Risk doğuran faaliyetleri yapan iş birimleri,
- Bağımsız risk yönetimi ve iç kontrol fonksiyonları,
- Bağımsız iç denetim fonksiyonu.

İlk aşamada iş birimleri ve çalışanların günlük faaliyetlerini icra ederken;

- a) Kendisine tahsis edilen risk limitlerine bağlı kalarak işlem yapması,
- b) İş birimi seviyesinde riskleri tanımlaması, ölçmesi/değerlendirmesi, izlemesi, kontrol etmesi, azaltması ve raporlaması ile
- c) Bunları yaparken bankanın politika, prosedür ve kontrol sistemi ile risk iştahı yapısını dikkate alması

gerekir.

İkinci aşama operasyonların etkinliği ve etkililiğini; risklerin yeterli seviyede kontrolünü (yönetimini); işlerin ve bankacılık ürünlerinin ihtiyatlı bir şekilde geliştirilmesini; banka içinde raporlanan veya banka dışına yayımlanan bilgilerin güvenilirliğini; faaliyetlerin yasalara, düzenlemelere, Kurum talimatlarına, kurumsal yönetim ilkelerine ve Banka içi düzenleme ve kararlara uyumunu sağlayan sistemlerin geliştirilmesi ve idame ettirilmesinden oluşur ve bankanın icrai faaliyette bulunan birimlerinden bağımsız olan risk yönetimi, iç kontrol ve uyum birimleri tarafından üstlenilir. Bu kapsamda birinci aşamada iş birimlerinin bankanın risk yönetim yapısı içerisindeki görevlerini ifa etme kabiliyeti sorgulanır, bankanın yönetim kurulunca onaylanan tümel risk iştahı ve politikasına bağlı olarak risk limitleri belirlenir ve gözetlenir, sermaye ve likiditesi planlanır ve yönetilir, üst yönetime bu konularla ilgili raporlama yapılır. İkinci aşamada görev alan birimlerin banka içerisinde yeterli düzeyde güce, yetkiye, statüye, bağımsızlığa, kaynağa ve yönetim kuruluna doğrudan erişim kabiliyetine sahip olmaları gerekir.

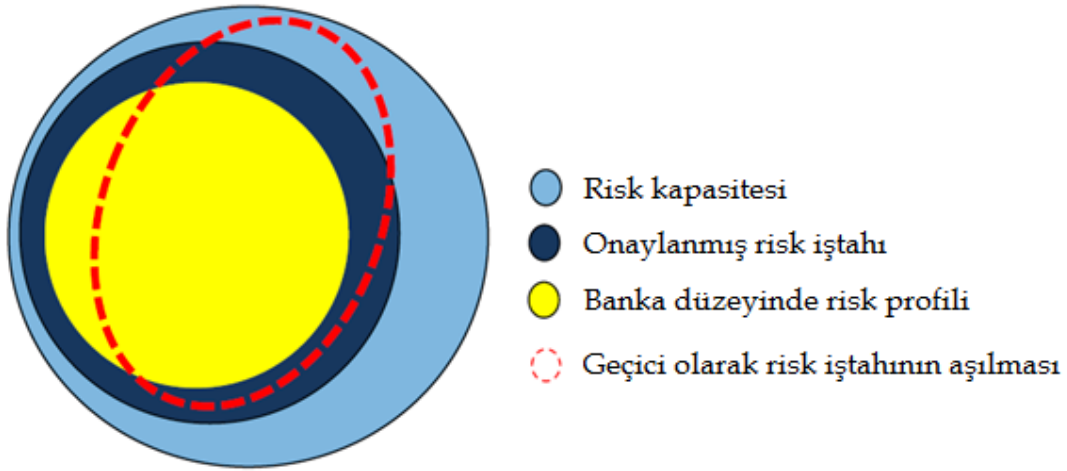
Üçüncü aşama ise birinci ve ikinci aşamalar kapsamında oluşturulan süreç, sistem ve kontrollerin bağımsız bir değerlendirmesini sağlar ve “iç denetim” olarak adlandırılır.

Bankanın bahse konu üç aşamalı korumayla ilgili kendi içsel değerlendirmesini risk türleri bazında “5.1.3 Riskin yönetimi (kontrolü)” başlığı altında, bütüncül olarak “3. İSEDES’in Kurumsal Çerçevesi (Süreç Beyanı)” başlığı altında yapması gerekir. Bankaların özellikle “Üç Aşamalı Koruma” yaklaşımı çerçevesinde her bir seviyede gerçekleştirilen yönetim, raporlama ve kontrol faaliyetlerine ilişkin bilgiler sunması beklenmektedir. Söz konusu bilgiler iş birimi bazında yürütülen faaliyetleri kapsadığı kadar iç sistemler kapsamındaki birimler tarafından yürütülen faaliyetleri de kapsamalıdır.

İç sistemlere ilişkin yukarıda verilen fonksiyonların, bankaların organizasyon yapılarında benzer isimler alan birimlerle karıştırılmaması gerekir. Örneğin risk kontrolü fonksiyonunun sadece bir bölümü bankaların iç kontrol birimi tarafından yerine getirilir ya da risk yönetimi, başta bankanın yönetim kurulu olmak üzere bütün icracı birimleri tarafından yerine getirilmesi gereken asli bir fonksiyondur. Dolayısıyla İSEDES Raporu’nda iç sistemler kapsamında kurulan birimlerin görevlerini yerine getirme kabiliyeti değil, bunu da kapsayacak şekilde fonksiyonların bankanın bütünü tarafından yerine getirilme kabiliyeti sorgulanır.

5.1.4. Risk iştahı ve risk limitleri

Risk türüne ilişkin risk iştahı hakkında bilgi verilir. Sayısallaştırılabilen risk türleri için risk iştahı tanımlamalarının nicel, sayısallaştırılmayan hususlara ilişkin olarak ise nitel veya mümkün olduğu ölçüde nicel ölçülerin belirlenmesi gerekmektedir. Risk iştahı, risk kapasitesi ve risk profili arasındaki ilişki aşağıdaki şemada anlatılmıştır².

Bankanın risk profili, münferit her bir iş kolunun risklerinden oluşur ve bankanın risk limitleri içerisinde kalmasını sağlamak üzere ölçülür, izlenir ve yönetilir. Risk limitlerinin, bankaca onaylanmış risk iştahının dışına çıkılmaması için kullanılması beklenir. Risk türleri bazında belirlenen limit türlerine, limitlerin hangi seviyelerde (kişi, iş birimi, sektör, ürün vb.) belirlendiğine, limit belirlenme sürecine, limit aşımalarının kontrolüne, ilgili risk türü için yönetim kuruluna, üst ve orta seviye yönetime yapılan raporlama türlerine ilişkin yeterli düzeyde bilgi verilir. Bazı iş birimleri veya kollarının onaylanmış risk iştahının içerisinde faaliyetlerine devam edememesi (geçici olarak risk iştahının dışına çıkılması) durumunda, yönetim kurulu, ilgili iş kolu veya birimin risk iştahının içerisinde kalmasını sağlamaya yönelik

² Kaynak: Financial Stability Board (FSB), “Thematic Review on Risk Governance - Peer Review Analysis”, 2013

aksiyon önerileri de yer alacak şekilde bilgilendirilir. İSEDES raporunda risk profili, kapasitesi, iştahı ve risk limitleri konsolide ve konsolide olmayan bazda karşılaştırmalı olarak verilmelidir.

Diğer taraftan risk kapasitesinin sınırlarını mevzuatla belirlenen sınırlamalar (yasal sermaye yeterlilik rasyosu, likidite rasyoları, YPNGP/Özkaynak Oranı, BHFOR standart şok rasyosu, kredi sınırları, içsel risk limitleri gibi) çizdiği için risk limitlerinin daha ihtiyatlı belirlenmesi gerekir.

5.2. [Risk türü 2]

...

6. SERMAYE PLANLAMASI

Bu bölümde ekonomik kriz, bankanın faaliyetlerinde bir gerileme, bankaya özgü bir stres durumu veya bankanın faaliyet gösterdiği piyasalarda bir bozulma durumlarında bankanın bundan nasıl etkileneyeceği, banka yönetimince asgari sermaye yeterlilik rasyosunun altına inmeden banka faaliyetleri ve sermayesinin nasıl idame ettirileceğinin açıklanması ve bu doğrultuda yukarıda belirtilen hususları kapsayan bir sermaye planının ortaya konulması beklenmektedir.

Senaryo analizleri ve stres testleri; Kurum tarafından yayımlanan “Bankaların Sermaye ve Likidite Planlamasında Kullanacakları Stres Testlerine İlişkin Rehber (Stres Testi Rehberi)”de belirtilen ilkelerle uyumlu bir şekilde tesis edilir ve uygulanır. Bu çerçevede iş planı ve 3 yıllık sermaye planlaması yapılırken stres testlerinde kullanılacak kriz senaryolarından en az birisi son 25 yıllık periyot dikkate alınarak belirlenir. Ancak tarihsel veriye dayalı senaryolarla yetinilmemesi ve geleceğe yönelik beklentilerin şekillendirdiği hipotetik senaryoların da oluşturulması gerekir. Bunun yanında Kurum tarafından bir senaryo dizisinin verilmesi halinde bankanın belirlediği senaryolar çerçevesinde uygulanan stres testi programı tekrarlanır.

Sermaye planlamasında bankanın mevcut ve stres altındaki sermaye yükümlülüğü ile risk iştahı ve kapasitesi arasında bir mutabakata ulaşılması gerekir. Böylece bankanın stres koşulları altında dahi yasal sınırlamaların dışına çıkmayacağı ortaya konulmuş olur. Zira risk kapasitesini belirleyen temel faktörler yasal sermaye ölçüleridir. Sermaye planının stres koşulları altında dahi bu oranların altına düşülmesini engellemeye yönelik olarak yapılması amaçlanır.

Sermaye planlamasında dikkate alınacak bir diğer husus ise belirlenen senaryoların gerçekleşmesi halinde bankanın alacağı aksiyonları içeren bir acil ve beklenmedik durum planıdır. Söz konusu planda, hangi sermaye düzeyine inilmesi veya senaryoya dahil olayın gerçekleşmesi halinde hangi aksiyonun alınacağı eşleştirme yapılmak suretiyle açıkça ve net bir biçimde belirlenir. Alınacak aksiyonların, stres koşulları altında uygulanabilecek nitelikte olması gerekir.

Sermaye planlaması kapsamında kullanılacak stres testi programı, Kurum ve banka tarafından belirlenen senaryolar çerçevesinde tekrarlanmak suretiyle uygulanarak aksiyon planının olası sonuçlarını içerecek ve içermeyecek şekilde her bir senaryo için aşağıdaki tabloya uygun olarak raporlanır³. Birinci Yapısal Blok riskleriyle ilgili Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik çerçevesinde (RAV

³ Sermaye planının; üç yıllık bir öngörü süresinde yasal ve içsel asgari sermaye yükümlülüğünün altına düşmesini engelleyecek şekilde hazırlanması gerektiği için tablonun, bankanın söz konusu iki sınır karşısındaki sermaye düzeyini karşılaştırmalı olarak göstermek üzere oluşturulması amaçlanmıştır.

tahminlerine dayalı olarak) bulunacak sermaye yükümlülüğü dördüncü satırda gösterilecektir. Birinci Yapısal Blok riskleriyle ilgili “içsel” olarak hesaplanan sermaye yükümlülüğünün dördüncü satırdaki tutarı aşması halinde aşan tutar, ikinci yapısal blok riskleri için hesaplanan sermaye yükümlülüğüyle birlikte beşinci satırda verilir. Sermaye planlama tamponu, aksiyon planı içeren en olumsuz sonuç dikkate alınarak belirlenir.

	Milyon TL	Cari	1.yıl	2. yıl	3. yıl
1	Risk ağırlıklı varlık (RAV) toplamı ⁴				
2	Mevcut Sermaye				
3	Hesaplamaya Esas Sermaye⁵				
4	Birinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü				
5	İkinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü				
6	İçsel sermaye yükümlülüğü				
7	Sermaye fazlası (veya serbest sermaye)				
8	Sermaye ihtiyacı				
9	Sermaye planlama tamponu (SPT)				

İç Sistemler ve İSEDES Yönetmeliği'nin 60 ıncı maddesinin yedinci fıkrası uyarınca stres koşulları altında hesaplanması gereken oranlar içsel sermaye yeterliliği oranı hesaplamasına esas teşkil eden en olumsuz sonucu üreten senaryo altında hesaplanarak asgari aşağıdaki tabloda yer alan sonuçları içerecek şekilde gösterilir.

	Cari	1.yıl	2.yıl	3.yıl
Çekirdek Sermaye Oranı (%)				
Ana Sermaye Oranı (%)				
Yasal Sermaye Yeterliliği Standart Oranı (%)				
Kaldıraç Oranı (%)				

7. RİSKLERİN TOPLULAŞTIRILMASI

Risk türlerinin ve (konsolide analiz çerçevesinde) pay sahibi olunan ortaklıklardaki risklerin ilgili başlıklar altında analiz edilmesinden sonra bunların -güvenilir bir biçimde hesaplanması koşuluyla ve banka tarafından tercih edilmesi halinde- korelasyon ve çeşitlendirme etkisi de dikkate alınarak toplulaştırılması ve konsolide edilmesi bu başlık altında yapılır. Korelasyon ve çeşitlendirme etkisine ilişkin kullanılan metodoloji ayrıntılı bir biçimde ekte verilir.

8. SONUÇ

Her bir risk kategorisi bazında yapılan ayrıntılı risk değerlendirmelerinden elde edilen içsel sermaye yükümlülüğü (İSY) tutarları güvenilir bir şekilde hesaplanabiliyorsa korelasyon etkisi dikkate alınarak- toplulaştırılır. Stres testi ve senaryo analizlerine dayalı olarak Sermaye Planlama Tamponu (SPT) hesaplanır. Ayrıca Sermaye Koruma ve Döngüsel Sermaye Tamponlarına İlişkin Yönetmelik hükümlerine göre Sermaye Koruma Tamponu (SKT) hesaplanır. SPT ve SKT'den yüksek olan tutar İSY tutarına eklenir. Ulaşılan bu tutara, Sermaye Koruma ve Döngüsel Sermaye Tamponlarına İlişkin Yönetmelik'e göre hesaplanan Döngüsel

⁴ Tablo, stres testlerinin temel çıktılarının RAV toplamı, sermaye ve ikinci yapısal blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü olduğu kabulünden hareketle hazırlanmıştır. Ancak bankanın stres testi programının, farklı nitelikte çıktılar üretmesi mümkündür. Dolayısıyla tablo, banka tarafından uygulanan metodolojinin çıktılarına göre değişiklik gösterebilir ve gerekli görülmesi halinde daha detaylı hazırlanabilir.

⁵ Bankalar, sermaye planlama tamponunun hesaplamasında asgarimevcut sermaye yeterliliği standart oranı yerine Kurul tarafından 16.11.2006 tarih ve 2026 sayılı Karar ile belirlenen %12'lik hedef sermaye oranını kullanır.

Sermaye Tamponu (DST) tutarı ilave edilir. İSG'nin Birinci Yapısal Bloğa ilişkin risk ağırlıklı varlık (Y-RAV) toplamına bölünmesi suretiyle İSG oranı elde edilir.

Bankanın içsel sermaye gereksinimi oranının asgari yasal sermaye yeterliliği standart oranını aşan kısmı içsel sermaye tamponunu verir⁶. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu tarafından bir hedef sermaye yeterliliği standart oranı belirlenmiş ise, bankanın cari sermaye düzeyinin belirlenen hedef sermaye yeterliliği standart oranı ile İSG oranından büyük olanı karşılaması gerekir.

Bankanın herhangi bir kısıtlamaya gidilmeksizin faaliyetlerine devam edebilmesi için cari sermaye düzeyinin İSG'nin üzerinde olması gerekir. Bu çerçevede Banka'nın risk kapasitesi, içsel sermaye gereksinimine göre belirlenir.

Sonuç itibarıyla aşağıdakine benzer bir tablo elde edilir. Sonuç bölümünde söz konusu tabloya ilaveten Banka'nın risk yönetiminin ve sermaye planlamasının genel bir değerlendirmesi yapılarak gerekli görülen hususlarda alınacak aksiyonlara yer verilir. İSEDES raporlarının sonuç bölümünde yer alan ve uygulanan stres testlerinden üretilen en olumsuz sonuçlar dikkate alınarak ulaşılan rakamların hangi senaryo altında gerçekleştiğinin ayrıca belirtilmesi gerekmektedir.

1	Birinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü (2+3+4+5)
2	Kredi riski
3	Piyasa riski
4	Operasyonel risk
5	Karşı taraf kredi riski
6	İkinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü (7+8 ...)
7	Risk türü 1
8	Risk türü 2
9	...
10	Korelasyon etkisi
11	İÇSEL SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ (İSY) (1+6+10)
12	DST
13	SPT
14	SKT ⁷
15	İÇSEL SERMAYE GEREKSİNİMİ (İSG) (11+12 + maksimum(13,14))
16	İçsel sermaye yeterliliği oranı (%) (11/Y-RAV)
17	İçsel sermaye gereksinimi oranı (%) (15/Y-RAV)
18	İÇSEL SERMAYE TAMPONU (17-%8)
19	MEVCUT SERMAYE YETERLİLİĞİ STANDART ORANI

Yukarıdaki tablonun doldurulmasına ilişkin basitleştirilmiş bir örnek aşağıda verilmiştir.

ÖRNEK: Y Bankası A.Ş., Birinci Yapısal Blok risklerinin yanında bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski, risk grupları bazında kredi yoğunlaşma riski, model riski ve artık riskin önemli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Faaliyetlerinin hacmi ve karmaşıklığı dikkate alındığında risk türlerinin tamamı için içsel sermaye olarak ekonomik

⁶ Kurum tarafından içsel sermaye tamponu hesaplamasına ilişkin farklı bir asgari sermaye yeterliliği oranı belirlenmiş olması durumunda bu oran kullanılacaktır.

⁷ Bankaların içsel sermaye gereksiniminin hesaplanması sürecinde dikkate alacakları "Sermaye Koruma Tamponu"nu 05.11.2013 tarih ve 28812 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sermaye Koruma ve Döngüsel Sermaye Tamponlarına İlişkin Yönetmelik'in geçici birinci maddesinde yer alan asgari oranlar kapsamında ele almaları gerekmektedir.

sermaye modellerinden yararlanmışır. İhtiyatlılık prensibi gereği korelasyon etkisini dikkate almamıştır.

Diğer taraftan son bir yıllık zaman zarfında KOBİ risklerine yönelik kredi izleme ve takip süreçlerindeki kontrol eksiklikleri nedeniyle önemli düzeyde özel karşılık ayrılmış ve iç denetim biriminin önerileri doğrultusunda söz konusu zafiyetin giderilmesine yönelik bir plan hazırlanmıştır. Ancak planın başarılı bir biçimde uygulamaya konulması ve sonuç vermesine kadar geçen sürede geçerli olmak üzere söz konusu kontrol eksiklerinin etkisini yansıtmak amacıyla kredi riski ve artık risk model(ler)inin ürettiği kayıp olasılıklarının 1,1 katsayısı ile ağırlıklandırılmasına karar verilmiştir.

Yapılan risk değerlendirmesi neticesinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır (milyon TL).

1	Birinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü	1.689,04
2	Kredi riski	1.273,70
3	Piyasa riski	180,73
4	Operasyonel risk	119,73
5	Karşı taraf kredi riski	114,88
6	İkinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü	320,96
7	Bankacılık hesaplarından kaynaklanan faiz oranı riski	137,97
8	Risk gruplarından kaynaklanan yoğunlaşma riski	115,92
9	Model riski	32,16
10	Artık risk	34,91
11	Korelasyon etkisi	0,00
12	İÇSEL SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ	2.010,00

Banka; üç yıllık faaliyet ve risk stratejisi, bütçesi ile acil ve beklenmedik durum planını ve stres testlerini kullanarak bir sermaye planı oluşturmuştur. Stres testinde, Banka Kurum tarafından bildirilen üç senaryonun yanında kendisinin belirlediği dört senaryoyu kullanmıştır. Bankanın belirlediği senaryolardan ikisi hipotetik, birisi tarihsel veriye dayalı ve birisi ise baz senaryo niteliğindedir. Hipotetik senaryolardan birisi oluşturulurken hızlı mevduat çıkışını içeren ters stres testi sonuçları, diğeri oluşturulurken risk türleri arasındaki korelasyon değişiklikleri temel çıkış noktasını oluşturmuştur. Aksiyon planı sonuçlarını içeren en olumsuz stres testi sonuçları aşağıda verilmiştir:

	Milyon TL	Cari	1.yıl	2. yıl	3. yıl
1	Risk ağırlıklı varlık (RAV) toplamı	21.113	23.634	25.159	24.685
2	Mevcut Sermaye	2.600	2.510	2.470	2.550
3	Hesaplamaya Esas Sermaye	2.534⁸			
4	Birinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü	1.689	1.891	2.013	1.975
5	İkinci Yapısal Blok risklerine ilişkin sermaye yükümlülüğü	321	384	402	395
6	İçsel Sermaye Yükümlülüğü	2.010	2.275	2.415	2.370
7	Sermaye Fazlası	524	235	55	180
8	Sermaye ihtiyacı		289	469	344
9	Sermaye planlama tamponu (SPT)	469			

Tabloda verilen sonuçlar doğrultusunda bankanın üç yıllık öngörü süresi içerisinde azami sermaye ihtiyacı 469 milyon TL olarak hesaplanmış ve anılan tutar sermaye planlama tamponu (SPT) olarak dikkate alınmıştır.

⁸ Söz konusu tutar Banka'nın RAV tutarının Kurul tarafından 16.11.2006 tarih ve 2026 sayılı Karar ile belirlenen %12'lik hedef sermaye oranı ile çarpılması sonucunda bulunmuştur. (21.113*0,12=2.534)

Yukarıda özeti verilen hesaplamalar sonuç tablosuna aşağıdaki şekilde yansımıştır.

12	İÇSEL SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜ (İSY)	2.010,00
13	DST	0
14	SPT	469
15	SKT	131,96 ⁹
16	İÇSEL SERMAYE GEREKSİNİMİ (İSG)	2.479
17	İçsel sermaye yeterliliği oranı (%)	9,52%
18	İçsel sermaye gereksinimi oranı (%)	11,74% ¹⁰
19	İÇSEL SERMAYE TAMPONU	3,74%
20	MEVCUT SERMAYE YETERLİLİĞİ ORANI	12,31%

Banka cari ve gelecek üç yıllık dönem itibarıyla ihtiyaç duyabileceği sermayenin 55 milyon TL fazlasına sahip görünmektedir.

9. LİKİDİTE PLANLAMASI

Bu bölümde İSEDES Raporu'nun "5. Risk Yönetimi" başlığı altındaki likidite riskine ilişkin olası kayıp tutarı, sermaye gereksinimi ve planlamasından farklı olarak İçsel Likidite Yeterliliği Değerlendirme Süreci (İLİS)'ne, likidite yeterliliğine ve planlamasına yönelik açıklama yapılır. Yapılacak analiz ve değerlendirmelerde Kurum tarafından yayımlanan 19.03.2015 tarih ve 6241 sayılı Likidite Riskinin Yönetimine İlişkin Rehber ile Stres Testi Rehberi hükümleri dikkate alınır.

Banka tarafından kullanılan likidite riski ölçüm yöntem ve sonuçları ile olası likidite krizine yönelik aksiyon planları belirtilir.

Bu kapsamda, beklenen nakit akışlarına ve piyasalarda bir likidite sıkışıklığına ilişkin (marjin ve teminat tamamlama yükümlülüklerini de içeren) stres testi ve senaryo analizlerinin yapılması ve sonuçlarının analiz edilmesi gerekir.

Likiditeye ilişkin başlıca risk belirleyenlerini;

- Toptan teminatl ve teminatsız fonlama (çoğunlukla mevduat dışı finansmanla ilişkilidir) riski,
- Perakende (çoğunlukla mevduat finansmanı ile ilişkilidir) fonlama riski,
- Gün içi likidite riski,
- Grup içi likidite riski,
- Çapraz kur likidite riski,
- Bilanço dışı işlemlerden kaynaklanan risk,
- Bağlı ortaklık ve iştirakler ile özel amaçlı kuruluşların ya da fonların ayakta kalabilmelerine ilişkin örtülü veya açık likidite desteği riski,
- Piyasada alınıp satılabilen varlıklardan kaynaklanan risk,
- Piyasada alınıp satılamayan varlıklardan kaynaklanan risk,
- Yoğunlaşmadan kaynaklanan risk

şeklinde sıralamak mümkündür. Bankalar, bu ve gerekli görecekları diğer risk belirleyenlerini tanımlayıp likidite pozisyonu, likiditeye erişim, likit varlıkların kompozisyonu, toptan ve bireysel fonlara (örneğin mevduat hesapları) ilişkin akdi ve davranışsal varsayımlar, olağan durum ve stres koşulları altında teminatl ve teminatsız fonlama imkanı gibi hususları detaylı olarak analiz etmeli ve bunların sonucunda İLİS süreç, varsayım ve sonuçlarını

⁹2016 yılı için %0,625 oranı kullanılmıştır.

¹⁰ Banka'nın İSG oranı %11,74 olsa dâhi, Bankanın cari sermaye düzeyi Kurul tarafından 16.11.2006 tarih ve 2026 sayılı Karar ile belirlenen %12'lik hedef sermaye oranının altında olamaz.

değerlendirmelidir. Yapılan değerlendirmenin İSEDES raporu kapsamında aşağıdaki alt başlıklara uygun şekilde açıklanması beklenmektedir:

- Likidite riski yönetimi,
- Likidite riski iştahı yapısı,
- Likidite stres testi politika, süreç ve metodolojileri,
- Senaryo varsayımları ile stres testi ve üst yönetim tarafından gerçekleştirilmesi planlanan iyileştirici aksiyonların icrasına ilişkin sınırların tanımlanmasında yapılan varsayımlar,
- Fonlamaya ilişkin acil ve beklenmedik durum planı,
- Likidite riskinin yönetimi, izlenmesi, ölçümü, tanımlanmasında kullanılan süreç ve prosedürler ile üst yönetime sunulan raporlar,
- Bankanın likidite açığını değerlendirmesi ve bu değerlendirme doğrultusundaki kararlarının gözden geçirilmesi ve gerekçeleri. Likidite açığının değerlendirilmesinde bankaların asgari olarak, kantitatif şekilde belirlenmiş likidite açığı düzeylerini (detaylandırılmış nakit akım tablosu üzerinden), likidite risk iştahını ve kapasitelerini göstermeleri ve bunlar arasındaki bağlantıyı stres testi sonuçları ve acil durum planı ışığında değerlendirmeleri gerekmektedir.

Likidite analizinde, yukarıdaki başlıklar altında belirlenecek bir sırayla başta Hazine birimlerinin Yönetim Bilgi Sistemleri raporları (günlük, haftalık, aylık nakit akışı tahminleri), Aktif Pasif Komitesi (APKO) tutanakları, solo ve konsolide likidite ve fonlama politika dokümanları, İç Denetim Birimi'nin hazine birimlerine ilişkin raporları, likidite ve fonlamaya ilişkin yetki ve görev dağılımı ile raporlama kanalları, yetki limit aşımalarına ilişkin politika dokümanları, likidite riskine ilişkin stres testi dokümanı, bankanın seküritizasyon takvimi ve planı, grup içi likidite düzenlemeleri, bilanço dışı finansal araçlara - piyasadaki karşı taraflara (marjin/trigger/teminat yükümlülükleri dahil) - müşterilere yönelik taahhütlerin sayısı, ölçüğü, takvimi ve kötü durumlar karşısındaki fonlama planları olmak üzere likiditeye ilişkin bilgi ve belgeler kullanılarak likidite talebi ve arzının detaylı bir analizi ile stratejik düzeyde yönetimi hakkında bilgi verilmesi beklenir.

Likidite planında bankanın mevcut ve stres altındaki likidite ihtiyacı ile risk iştahı ve kapasitesi arasında bir mutabakata ulaşılması gerekir. Böylece bankanın stres koşulları altında dahi yasal sınırlamaların dışına çıkmayacağı ortaya konulmuş olur. Zira risk kapasitesini belirleyen temel faktörler mevzuatla belirlenen likidite ölçüleridir. Likidite planının stres koşulları altında dahi bu oranların altına düşülmesini engellemeye yönelik olarak yapılması amaçlanır. Mevcut durum itibarıyla söz konusu yasal likidite ölçüleri; Bankaların Likidite Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik ile belirlenen beş adet likidite rasyosu, Bankaların Likidite Karşılama Oranı Hesaplamasına İlişkin Yönetmelik ile belirlenen likidite karşılama oranıdır. Likidite planı geleceğe yönelik bir değerlendirme içerdiğinden mevzuatla ortaya konulan likidite ölçülerinde meydana gelebilecek değişiklikler veya ilave edilecek yeni likidite ölçülerinin de dikkate alınmasını gerektirir. Stres testinin uygulanması sonucunda ulaşılan yasal rasyo sonuçları, mevzuatta yer alan likidite rasyo sınırlamaları ile karşılaştırılmalı olarak tablo halinde verilir.

Bankanın likidite planında, nakit akışı yapısının gerektirdiği farklı öngörü süreleri ve farklı varsayımlara göre düzeltilmiş nakit akışlarını¹¹ dikkate alan bir değerlendirme yapması gerekir. Dolayısıyla likidite planı, sermaye planlamasında belirtilen asgari üç yıllık öngörü süresi kuralına tabi değildir.

---

¹¹ Kredi riskinden kaynaklanan düzeltmeleri içerir.